USTAV KRALJEVINE SRBA, HRVATA I SLOVENACA

Yugoslavia. Constitution

USTAV

KRALJEVINE
SRBA, HRVATA I SLOVENACA

(Obnarodovan u br. 142a „Službenih Novina“ na Vidov-dan 28. juna 1921. god. u Beogradu)

DRZAVNA ŠTAMPARIJA
KRALJEVINE SRBA, HRVATA I SLOVENACA
BEOGRAD — 1926.

USTAV

KRALJEVINE

SRBA, HRVATA I SLOVENACA

(Obnarodovan u br. 142a „Službenih Novina" na Vidov-dan 28. juna 1921. god. u Beogradu)

Proglasom „Mome dragom narodu svim Srbima, Hrvatima i Slovencima" od 6. I. 1929. Kralj Aleksander

DRZAVNA ŠTAMPARIJA
KRALJEVINE SRBA, HRVATA I SLOVENACA
BEOGRAD — 1926.

rešio i rešava, da Ustav Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca od 28. juna 1921. godine prestane važiti.– Nar. Nov. 7. I. 929. br. 6. god XCV. —

Ustav u mater. smislu je skup pravnih pravila, što određuju odnos najviše državne vlasti i organa sprama podanik

Ustav u političkom smislu je takva organizacija drž. vlasti, gdje se ista osobito zakonodavna (uprava i pravosudna ne mora) vrši saradnjom naroda predstavništva.

Ustav u formalnom smislu je pisani ustav t. j. ona isprava, što sadržaj temeljne propise o organizaciji drža

Formalna snaga zakona je, da se zakon može promjeniti, obustaviti i u kinuti samo novim zakonom

Materijalna snaga zakona

U IME

NJEGOVOG VELICANSTVA

PETRA I

PO MILOSTI BOŽJOJ I VOLJI NARODNOJ

KRALJA SRBA, HRVATA I SLOVENACA

MI

ALEKSANDAR NASLEDNIK PRESTOLA

Proglašujemo i objavljujemo svima i svakome, da je Ustavotvorna Skupština Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, sazvana Ukazom od 7. septembra 1920. godine za 12. decembar 1920. godine u prestonom gradu Beogradu, na LXII redovnom sastanku 28. juna 1921. godine na Vidov-dan rešila i da smo potvrdili i potvrđujemo

USTAV

KRALJEVINE SRBA, HRVATA I SLOVENACA

koji glasi:

ODELJAK I.

Opšte odredbe.

Član 1.

Država Srba, Hrvata i Slovenaca je ustavna, parlamentarna i nasledna monarhija.

Službeni je naziv države: Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca.

Član 2.

Grb je Kraljevine Dvoglavi Beli Orao u poletu, na crvenom štitu. Vrh obe glave Dvoglavoga Belog

Orla stoji Kruna Kraljevine. Na prsima orla je štit, na kome su grbovi, srpski: beo krst na crvenom štitu sa po jednim ognjilom u svakom kraku; hrvatski: štit sa 25 polja crvenih i srebrnastih naizmenice; slovenački: na plavome štitu tri zlatne šestokrake zvezde. Ispod toga beli polumesec.

Državna je zastava plava, bela, crvena, u vodoravnom položaju prema uspravnom koplju.

Član 3.

Službeni jezik Kraljevine je srpsko-hrvatsko-slovenački.

ODELJAK II.

Osnovna građanska prava i dužnosti.

Član 4.

Državljanstvo je u čitavoj Kraljevini jedno. Svi su građani pred zakonom jednaki. Svi uživaju jednaku zaštitu vlasti.

Ne priznaje se plemstvo ni titule, niti ikakva preimućstva po rođenju.

Član 5.

Ujemčava se lična sloboda.

Niko ne može biti uzet na odgovor, niti biti pritvoren, niti inače ma od koga biti lišen slobode, osim u slučajevima koje je zakon predvideo.

Niko ne može biti pritvoren za kakvu krivicu bez pismenog i razlozima potkrepljenog rešenja nadležne vlasti. Ovo rešenje mora se saopštiti licu, koje se pritvara, ili u času pritvaranja, ili, ako to nije mogućno, najdalje u roku od 24 časa, od časa pritvaranja. Protiv rešenja o pritvaranju ima mesta žalbi nadležnom sudu u roku od tri dana. Ako u ovom roku ne bi bilo žalbe, istražna vlast mora rešenje poslati sudu u roku od 24 časa. Sud je dužan doneti

svoju odluku u roku od dva dana, od dana prijema rešenja. Rešenje sudsko je izvršno.

Qrgani vlasti, koji bi skrivili protiv ovih odredaba, kazniće se za nezakonito lišenje slobode.

Član 6.

Nikome ne može suditi nenadiežan sud.

Član 7.

Niko ne može biti osuđen, dok ne bude nadležno saslušan, ili zakonim načinom pozvan da se brani.

Član 8.

Kazna se može ustanoviti samo zakonom i primeniti jedino na dela za koja je zakon unapred rekao, da će se tom kaznom kazniti.

Član 9.

Smrtna se kazna ne može ustanoviti za čisto političke krivice.

Izuzimaju se slučajevi izvršenja ili pokušaja atentata na ličnost Vladaočevu i na članove Kraljevskog Doma, za koje je određena smrtna kazna u krivičnom zakonu.

Izuzimaju se i osim toga i slučajevi, u kojima je, uz čisto političku krivicu, učinjeno još neko kažnjivo delo, za koje je u krivičnom zakoniku određena smrtna kazna, a takođe i slučajevi, koje vojni zakoni kazne smrtnom kaznom.

Član 10.

Nijedan građanin ne može biti izgnan iz države. On se ne može proterati u zemlji iz jednog mesta u drugo, ni zatočiti u jednome mestu, osim u slučajevima koje je zakon izrečno predvideo.

Niko se ne može, ni u kom slučaju, proterati iz svog zavičajnog mesta, bez sudske presude.

Član 11.

Stan je nepovredan.

Vlast ne može preduzeti nikakvo pretresanje ni istraživanje u stanu građana, osim u slučajevima koje je zakon predvideo i načinom kako je zakon propisao. Pre pretresa dužna je vlast predati licu, čiji se stan pretresa, pismeno rešenje istražne vlasti, na osnovu kojega se preduzima pretres. Protiv ovoga rešenja ima mesta žalbi prvostepenome sudu. Ali žalba ne zadržava izvršenje pretresa. Pretres će se vršiti uvek u prisustvu dva građanina.

Odmah po svršenom pretresu vlast je dužna predati licu, čiji je stan pretresan, uverenje o ishodu pretresa i potpisani spisak stvari oduzetih radi dalje istrage.

Noću mogu policijski organi ući u privatan stan jedino u slučajevima preke nužde, kao i onda, kad budu iz stana u pomoć pozvani. Tome radu vlasti prisustvovaće predstavnik opštine ili dva prizvana građanina, osim u slučajevima prizivanja u pomoć.

Organi vlasti, koji bi skrivili protiv ovih odredaba, kazniće se za nezakonitu povredu stana.

Član 12.

Ujemčava se sloboda vere i savesti. Usvojene veroispovesti ravnopravne su pred zakonom i mogu svoj verozakon javno ispovedati.

Uživanje građanskih i političkih prava nezavisno je od ispovedanja vere. Niko se ne može osloboditi svojih građanskih i vojnih dužnosti i obaveza pozivajući se na propise svoje vere.

Usvajaju se one vere, koje su u kom delu Kraljevine već dobile zakonsko priznanje. Druge vere mogu biti priznate samo zakonom. Usvojene i priznate vere samostalno uređuju svoje unutrašnje verske poslove i upravljaju svojim zakladama i fondovima u granicama zakona.

Niko nije dužan da svoje versko osvedočenje javno ispoveda. Niko nije dužan da sudeluje u verozakonim aktima, svečanostima, obredima i vežbama,

osim kod državnih praznika i svečanosti i u koliko to odredi zakon za osobe, koje su podložne očinskoj, tutorskoj i vojnoj vlasti.

Usvojene i priznate vere mogu održavati veze sa svojim vrhovnim verskim poglavarima i van granica države, u koliko to traže duhovni propisi pojedinih veroispovesti. Način, kako će se te veze održavati, regulisaće se zakonom.

U koliko su u državnom budžetu predviđeni za verozakone svrhe izdaci, imaju se deliti među pojedine usvojene i priznate veroispovesti srazmerno broju njihovih vernih i stvarno dokazanoj potrebi.

Verski predstavnici ne smeju upotrebljavati svoju duhovnu vlast preko verskih bogomolja ili preko napisa verskog karaktera ili inače pri vršenju svoje zvanične dužnosti, u partiske svrhe.

Član 13.

Štampa je slobodna.

Ne može se ustanoviti nikakva preventivna mera koja sprečava izlaženje, prodaju i rasturanje spisa i novina. Cenzura se može ustanoviti samo za vreme rata ili mobilizacije i to za stvari zakonom unapred predviđene. Zabranjuje se rasturanje i prodavanje novina ili štampanih spisa, koji sadrže: uvredu Vladaoca ili članova Kraljevskog Doma, stranih državnih poglavara, Narodne Skupštine, neposredno pozivanje građana da silom menjaju Ustav ili zemaljske zakone, ili sadrže tešku povredu javnoga morala. Ali u tim slučajevima, vlast je dužna za 24 časa po izvršenju zabrane sprovesti delo sudu, a ovaj je dužan takođe za 24 časa osnažiti ili poništiti zabranu. U protivnom slučaju smatra se, da je zabrana dignuta. Redovni sudovi odlučuju o naknadi štete nezavisno od sudske odluke o poništenju zabrane.

Za krivice štampom učinjene odgovaraju: pisac, urednik, štampar, izdavač i rasturač. Naročitim zakonom o štampi odrediće se, kad će i u kojim slučajevima koje od napred pobrojanih lica i na koji način

odgovarati za krivice štampom učinjene. Sve krivice štampom učinjene sudiće redovni sudovi.

Član 14.

Građani imaju pravo udruživanja, zbora i dogovora. Bliže odredbe o tome doneće zakon. Na zborove se ne može dolaziti pod oružjem. Zborovi pod vedrim nebom moraju se prijaviti nadležnoj vlasti najmanje 24 časa ranije.

Građani imaju pravo udruživati se u ciljevima koji nisu po zakonu kažnjivi.

Član 15.

Građani imaju pravo molbe. Molbu može potpisati jedan ili više njih, kao i sva pravna lica. Molbe se mogu podnositi svima vlastima bez razlike.

Član 16.

Nauka i umetnost slobodne su i uživaju zaštitu i potporu države.

Univerzitetska nastava je slobodna.

Nastava je državna.

U celoj zemlji nastava počiva na jednoj istoj osnovi, prilagođavajući se sredini kojoj se namenjuje.

Sve škole moraju davati moralno vaspitanje i razvijati državljansku svest u duhu narodnog jedinstva i verske trpeljivosti.

Osnovna je nastava državna, opšta i obavezna.

Verska nastava daje se po želji roditelja, odnosno staralaca, podvojeno po veroispovestima, a u saglasnosti sa njihovim verskim načelima.

Stručne se škole otvaraju prema potrebama zanimanja.

Državna se nastava daje bez upisnine, školarine i drugth taksa.

U koliko će privntne škole i pojedine vrste njihove i pod kojim pogodbama biti dopuštene, odrediće se zakonom.

Sve ustanove za obrazovanje pod državnim su nadzorom.

Država će pomagati rad na narodnom prosvećivanju.

Manjinama druge rase i jezika daje se osnovna nastava na njihovom materinskom jeziku pod pogodbama, koje će propisati zakon.

Član 17.

Nepovredna je tajna pisama, telegrafskih i telefonskih saopštenja, osim u slučaju krivične istrage, mobilizacije ili rata.

Svi oni koji povrede tajnu pisama, telegrafskih i telefonskih saopštenja kazniće se po zakonu.

Član 18.

Svaki građanin ima pravo neposredno i bez ičijeg odobrenja tužiti sndu državne i samoupravne organe za krivična dela, koja bi ovi učinili prema njemu u službenom radu.

Za ministre, sudije i vojnike pod zastavom važe naročite odredbe.

Za štete koje učine građanima državni ili samoupravni organi nepravilnim vršenjem službe, odgovaraju pred redovnim sudom država ili samoupravno telo. Dotičan organ odgovoran je njima.

Tužba za oštetu zastareva za 9 meseci.

Član 19.

Sva zvanja u svima strukama državne službe podjednako su dostupna, pod zakonskim pogodbama, svima državljanima po rođenju kao i onim državljanima po prirođenju, koji su narodnosti srpsko-hrvatsko-slovenačke.

Drugi prirođeni državljani mogu dobiti državnu službu samo ako su deset godina nastanjeni u Kraljevini; a po naročitom odobrenju Državnog Saveta i na obrazloženi zahtev nadležnoga ministra i pre toga.

Član 20.

Svaki državljanin uživa zaštitu države u stranim državama. Svakom je državljaninu slobodno istupiti iz državljanstva pošto ispuni svoje obaveze prema državi. Zabranjuje se izdavanje svojih državljana.

Član 21.

Svaki je državljanin dužan pokoravati se zakonima, služiti interesima narodne zajednice, braniti otadžbinu i snositi državne terete prema svojoj privremenoj sposobnosti a prema odredbama zakona.

ODELJAK III.

Socialne i ekonomske odredbe.

Član 22.

Država se brine da se svima građanima stvori podjednaka mogućnost spreme za privredne poslove kojima naginju. Ona će u tome smeru provesti stručnu nastavnu organizaciju i urediti stalno potpomaganje školovanja sposobne siromašne dece.

Član 23.

Radna snaga stoji pod zaštitom države.

Žene i nedorasli imaju se posebno zaštititi od štetnih poslova po njihovo zdravlje.

Zakon određuje posebne mere za bezbednost i zaštitu radnika i propisuje radno vreme u svima preduzećima.

Član 24.

Proizvodi umnoga rada su sopstvenost autora i uživaju državnu zaštitu.

Clan 25.

Sloboda ugovaranja u privrednim odnosima priznaje se, u koliko se ne protivi društvenim interesima.

Član 26.

Država ima, u interesu celine a na osnovu zakona, pravo i dužnost da interveniše u privrednim odnosima građana, u duhu pravde i otklanjanja društvenih suprotnosti.

Član 27.

Država se stara: 1) o popravci opštih higijenskih i socijalnih uslova, koji utiču na narodnu zdravstvenost; 2) o naročitoj zaštiti matera i male dece; 3) o čuvanju zdravlja svih građana; 4) o suzbijanju akutnih i hroničnih zaraznih bolesti kao i suzbijanju zloupotreba alkohola; i 5) o besplatnoj lekarskoj pomoći, besplatnom davanju lekova i drugih sredstava za čuvanje narodnog zdravlja siromašnim građanima.

Član 28.

Brak stoji pod zaštitom države.

Član 29.

Država materijalno pomaže nacionalno zadrugarstvo. Isto tako država materijalno pomaže i ostala nacionalna privredna udruženja, koja ne rade za dobit. Takvim zadrugama i takvim privrednim udruženjima, odnosno njihovim savezima, daje se u krugu njihovih poslova, pod inače jednakim uslovima, prvenstvo pred ostalim privatnim preduzećima.

Doneće se zakon o zadrugama, koji će važiti za celu zemlju.

Član 30.

Naročitim zakonodavstvom urediće se poljoprivredna obezbeđenja.

Član 31.

Obezbeđenje radnika za slučaj nesreće, bolesti, besposlice, nesposobnosti, starosti i smrti, urediće se naročitim zakonom.

Član 32.

Invalidi, ratna siročad, ratne udovice i siromašni i za rad nesposobni roditelji poginulih ili u ratu umrlih ratnika, uživaju naročitu državnu zaštitu i pomoć u znak priznanja.

Zakonom će se urediti pitanje o osposobljavanju invalida za rad, i o vaspitanju ratne siročadi za rad i život.

Član 33.

Pravo radnika na organizovanje radi postignuća boljih radnih uslova, zajamčeno je.

Član 34.

Pomorstvu i morskom ribarstvu obratiće se naročita pažnja.

Naročitim zakonom urediće se obezbeđenje lica pomorskog zanimanja za slučaj bolesti, iznemoglosti, starosti i smrti.

Član 35.

Država se stara o građenju i održavanju svih saobraćajnih sredstava, gde god to opšti državni interesi zahtevaju.

Član 36.

Lihvarstvo (zelenaštvo) svake vrste zabranjeno je.

Član 37.

Svojina je zajemčena. Iz svojine proističu i obaveze. Njena upotreba nesme biti na štetu celine. Sadržina, obim i ograničenja privatne svojine određuju se zakonom.

Eksproprijacija privatne svojine u opštem interesu dopuštena je na osnovi zakona, uz pravičnu naknadu.

Član 38.

Fideikomisi se ukidaju.

Zadužbine s opšte korisnim namenama priznaju se. Zakonom će se urediti u kojim slučajevima mogu

biti promenjeni namena i predmet zadužbine prema izmenjenim prilikama.

Član 39.

Zakonom o porezu na nasleđe ima se obezbediti državi učešće u nasledstvu, vodeći pri tome računa o stepenu srodstva između naslednika i umrlog, i vrednosti nasleđa.

Član 40.

Uzimanje komore i ostalih potreba za vojsku vrši se samo uz pravičnu naknadu.

Član 41.

Privatni veliki šumski kompleksi eksproprišu se po zakonu i prelaze u svojinu države ili samoupravnih tela. Zakon će odrediti u koliko veliki šumski kompleksi mogu biti svojina drugih javnopravnih tela, koja već postoje ili će se obrazovati.

Pravo šumsko zemljište, čije pošumljavanje traže klimatski i kulturni obziri, prelazi isto tako, po zakonu o eksproprijaciji, u svojinu države ili samoupravnih tela, u koliko se pošumljivanje ne može dtugim načinom postići.

Veliki šumski kompleksi, koje je tuđinska vlast poklonila pojedinim licima, prelaze, po zakonu, u državnu ili opštinsku svojinu, bez kakve naknade tim licima. Zakon o šumama odrediće uslove pod kojima se zemljoradnici i oni, koji se uzgred bave zemljoradnjom, mogu koristiti sečom drva za građu i ogrev, kao i za ispašu stoke, u državnim i samoupravnim šumama.

Član 42.

Feudni odnosi smatraju se pravno ukinuti danom oslobođenja od tuđinske vlasti. U koliko su gde pre toga roka počinjene nepravde razrešenjem feudnih odnosa ili njihovim pretvaranjem u privatnopravne odnose, ima se zakonom provesti ispravka.

Kmetovi (čivčije), kao i u opšte zemljoradnici koji obrađuju zemlju u kmetstvu sličnom odnosu, utvrđuju se kao slobodni sopstvenici državnih zemalja, ne plaćajući sami zato nikakvu oštetu, i imaju se ubaštiniti.

Član 43.

Eksproprisanje velikih poseda i razdeoba njihova u svojinu onima koji zemlju obrađuju, urediće se zakonom. Zakon će odrediti i kakva će se naknada dati za eksproprisane posede. Za velike posede koji su pripadali članovima bivših tuđinskih dinastija i za one koje je tuđinska vlast poklonila pojedincima, neće se davati nikakva naknada.

Naseljavanje će se izvoditi prvenstveno pomoću slobodno organizovanih naseljeničkih zadruga, starajući se o tome da naseljenici moraju biti snabdeveni i neophodnim sredstvima za uspešnu proizvodnju.

Pri naseljavanju kao i pri razdeobi eksproprisanih zemljišta imaju prvenstvo potrebiti ratnici, koji su se borili za oslobođenje Srba, Hrvata i Slovenaca, i njihove porodice.

Zakonom će se utvrditi maksimum zemljišnog poseda, kao i slučajevi u kojima se minimum zemljišta ne može otuđiti.

Član 44.

Za izradu socialnog i privrednog zakonodavstva ustanovljava se Privredni Savet. Bliže odredbe o sastavu i nadležnosti njegovoj odrediće se zakonom.

ODELJAK IV.

Državne vlasti.

Član 45.

Sve državne vlasti vrše se po odredbama ovoga Ustava.

Član 46.

Zakonodavnu vlast vrše Kralj i Narodna Skupština zajednički.

Član 47.

Upravnu vlast vrši Kralj preko odgovornih ministara, po odredbama ovoga Ustava.

Član 48.

Sudsku vlast vrše sudovi. Njihove presude i rešenja izriču se i izvršuju u ime Kralja na osnovu zakona.

ODELJAK V.

Kralj.

Član 49.

Kralj potvrđuje i proglašuje zakone, postavlja državne činovnike i daje vojne činove po odredbama zakona.

Kralj je vrhovni zapovednik sve vojne sile. On daje ordene i druga odlikovanja.

Član 50.

Kralj ima pravo amnestije za političke i vojne krivice. Amnestijom se nište pravne posledice kažnjivog dela, ali se njome ne mogu vređati prava privatnih lica na naknadu štete. Amnestija se može dati pre početka krivičnog postupka, u toku postupka i posle izvršne presude. Amnestija je opsta ili pojedinačna.

Za amnestiju ministara potreban je prethodan pristanak Narodne Skupštine, ali se ona ni u kom slučaju ne može dati ministrima pre izrečene presude.

Kralj ima pravo pomilovanja. On može dosuđenu kaznu oprostiti, smanjiti ili ublažiti.

Pravo pomilovanja po delima kažnjivim samo po privatnoj tužbi urediće se zakonom o postupku sudskom u krivičnim delima.

Član 51.

Kralj predstavlja državu u svima njenim odnosima sa tuđim državama. On oglašuje rat i zaključuje mir. Ako zemlja nije napadnuta, ili joj rat nije oglašen

od koje druge države, za oglas rata potreban je prethodni pristanak Narodne Skupštine.

Ako zemlji bude oglašen rat ili ona bude napadnuta, ima se odmah sazvati Narodna Skupština.

Član 52.

Kralj saziva Narodnu Skupštinu u redovan ili vanredan saziv.

On otvara i zaključuje sednice lično, prestonom besedom, ili, preko Ministarskog Saveta, poslanicom ili ukazom.

I prestonu besedu, i poslanice i ukaz premapotpisuju svi ministri.

Ukaz, kojim se zaključuju sednice jednoga saziva, sadržavaće uvek i naredbu za dan novoga saziva.

Kralj može u svako doba, po državnoj potrebi, pozvati Narodnu Skupštinu, koja je svoje sednice odgodila.

Kralj ima pravo da raspusti Narodnu Skupštinu, ali ukaz o raspuštanju mora sadržavati naredbu za nove izbore najdalje u roku od tri meseca, i naredbu za saziv Narodne Skupštine, najdalje za četiri meseca od dana raspuštanja Skupštine. Ukaz o raspuštanju Narodne Skupštine premapotpisuju svi ministri.

Član 53.

Kralj ne može biti u isto vreme poglavar druge koje države bez pristanka Narodne Skupštine.

Ako Kralj, protivno ovoj naredbi, ipak primi Krunu druge koje države, smatra se da je dao ostavku na presto Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.

Član 54.

Nijedan čin Kraljevske vlasti nema snage, niti se može izvršiti, ako ga nije premapotpisao nadležni Ministar. Za sve Kraljeve čine, usmene ili pismene, premapotpisane ili nepremapotpisane, kao i za sve njegove postupke od političkog značaja, odgovara nadležni ministar.

Za čine Kraljeve kao vrhovnog zapovednika vojske, odgovara Ministar Vojni i Mornarice.

Član 55.

Kralj i Prestolonaslednik su punoletni kad navrše 18 godina.

Kraljeva je ličnost neprikosnovena. Kralju se ne može ništa u odgovornost staviti niti Kralj može biti tužen. Ovo ne vredi za Kraljevo privatno imanje.

Član 56.

U Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca vlada Petar I. Karađorđević. Kralja Petra nasleđuje Prestolonaslednik Aleksandar i njegovo muško potomstvo iz zakonitog braka, po redu prvorođenja.

Kad Kralj nema muškog potomstva, on će odrediti sebi naslednika iz pobočne linije, s pristankom Narodne Skupštine. Za ovo je rešenje potrebno polovina više jedan od celokupnog broja članova Narodne Skupštine.

Član 57.

Kraljevski Dom sastavljaju Kraljica supruga, živi pretci i potomci Kraljevi u pravoj liniji, sa svojim suprugama, rođena braća i njihovi potomci za svojim suprugama i sestre Kralja vladaoca. Odnosi i položaj članova u Kraljevskom Domu urediće se statutom koji se ima ozakoniti. Nijedan član Kraljevskog Doma ne može biti Ministar ni član Narodne Skupštine.

Član 58.

Kralj polaže pred Narodnom Skupštinom zakletvu koja glasi ovako: „Ja (ime) stupajući na presto Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, i primajući Kraljevsku vlast, zaklinjem se svemogućim Bogom da ću čuvati jedinstvo naroda, nezavisnost države i celinu državne oblasti, i da ću Ustav nepovredan držati; da ću po njemu i po zakonima vladati, i da ču u svima svojim težnjama dobro naroda pred oćima imati. Tako mi Gospod Bog pomogao. Amin!“

Član 59.

Kralj boravi stalno u zemlji. Ako se pokaže potreba, da Kralj ide iz zemlje na kraće vreme, zastupa ga po pravu Naslednik Prestola. Ako Naslednik Prestola nije punoletan, ili ako je sprečen, Kralja će zastupati Ministarski Savet. Zastupništvo se vrši po upustvima koja Kralj daje u granicama Ustava Ovo vredi i za slučaj Kraljeve bolesti, koja ne stvara trajnu nesposobnost.

Za vreme odsustva Kralja ili Naslednika Prestola, Ministarski Savet nema prava raspuštanja Narodne Skupštine.

Zastupništvo Ministarskog Saveta može trajati najduže šest meseci. Po isteku toga roka stupaju u važnost ustavni propisi o namesništvu.

ODELIAK VI.

Namesništvo.

Član 60.

Kraljevsku vlast vrši namesništvo: 1) kad je Kralj maloletan; 2) kad je zbog duševne ili telesne bolesti trajno nesposoban da vrši Kraljevsku vlast.

O obrazovanju i prestanku namesništva rešava Narodna Skupština tajnim glasanjem.

Kad Ministarski Savet nađe da je nastupio slučaj Kraljeve nesposobnosti, on to saopštava Narodnoj Skupštini zajedno sa mišljenjem tri lekara uzeta sa domaćih medicinskih fakulteta. Na isti se način postupa kad je u pitanju Naslednik Prestola.

Član 61.

Namesnička vlast pripada po pravu Nasledniku Prestola, ako je punoletan.

Ako Naslednik Prestola, iz uzroka nabrojanih u čl. 60., ne može da vrši namesničku vlast, Narodna Skupština bira tajnim glasanjem tri Kraljevska namesnika. Kraljevski namesnici se biraju za četiri godine.

Posle toga roka, u slučaju da namesništvo mora da se produži najmanje za godinu dana, biva ponovan izbor. Ako namesništvo ima duže da traje izbor se vrši opet za četiri godine,

Namesnici mogu biti samo rođeni Srbi, Hrvati ili Slovenci, građani Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, koji imaju 45 godina starosti i više obrazovanje.

Pre nego što uzmu Kraljevsku vlast u svoje ruke, namesnici će pred Narodnom Skupštinom koja ih je izabrala, položiti zakletvu: da će Kralju verni biti i da će vladati po Ustavu i zakonima zemaljskim.

Član 62.

Ako je jedan od trojice namesnika privremeno odsutan ili sprečen, druga dva namesnika moći će i bez njega otpravljati državne poslove.

Član 63.

O vaspitanju maloletnog Kralja staraće se namesnici.

O imanju maloletnog Kralja brinuće se staratelji određeni Kraljevim testamentom. Ako preminuli Kralj nije odredio staratelje, imenovaće ih namesnici u dovogoru sa Državnim Savetom.

Član 64.

Do izbora namesnika Ministarski Savet će privremeno vršiti, pod svojom odgovornošću, Kraljevsku vlast.

Član 65.

U slučaju smrti ili ostavke Kraljeve, Naslednik Prestola, ako je punoletan, prima odmah vladu i objavljuje to narodu proklamacijom. U roku od deset dana on polaže propisanu zakletvu pred Narodnom Skupštiom. Ako je Natodna Skupština ranije raspuštena, a nova još nije izabrana, saziva se stara Narodna Skupština.

Član 66.

Ako Kralj po smrti svojoj nije ostavio muškog potomstva, ali bi Krallica u vreme smrti Kraljeve bila trudna, Narodna Skupština bira privremeno namesnike, koji će vršiti Kraljevsku vlast samo do porođaja. Vlada je dužna podneti Narodnoj Skupštini pre izbora namesnika mišljenje tri lekara uzeta sa domaćih medicinskih fakulteta, o Kraljičinoj trudnoći. To isto vredi i za slučaj kad bi Prestolonaslednik preminuo a njegova bi žena bila trudna u trenutku smrti Kraljeve.

Član 67.

U slučaju kad presto prema odredbama ovoga Ustava ostane bez naslednika, Ministarski Savet će uzeti u svoje ruke Kraljevsku vlast i odmah pozvati Natodnu Skupštinu u naročiti saziv, u kome će se rešiti o prestolu.

Člau 68.

Civilna lista Kraljeva određuje se zakonom. Jednom određena civilna lista ne može se povisiti bez pristanka Narodne Skupštine, ni smanjiti bez pristanka Kraljevog.

Kraljevski će namesnici za vreme vršenja svoje dužnosti primati iz državne blagajnice onoliko koliko im odredi Narodna Skupština pri biranju.

ODELJAK VII.

Narodna Skupština.

Član 69.

Narodnu Skupštinu sastavlju poslanici koje narod slobodno bira opštim, jednakim, neposrednim i tajnim glasanjem, sa predstavništvom manjina.

Na svakih 40.000 stanovnika bira se po jedan poslanik. Ako višak stanovnika u jednoj izbornoj jedinici bude veći od 25.000, biraće se i za taj ostatak jedan poslanik.

Narodna Skupština bira se na 4 godine. Bliže odredbe o izborima propisaće se zakonom.

Član 70.

Pravo biračko ima svaki državljanin po rođenju ili prirođenju, ako je navršio 21 godinu.

Oficiri, aktivni i u nedejstvu, kao i podoficiri i vojnici pod zastavom, ne mogu vršiti biračko pravo, ni biti birani.

Zakon će rešiti o ženskom pravu glasa.

Član 71.

Privremeno gube biračko pravo: 1) koji su osuđeni na robiju (tamnicu), dok se ne povrate u prava; 2) koji su osuđeni na gubitak građanske časti, za vreme dok traje ta kazna; 3) koji su pod stečajem; i 4) koji su pod starateljstvom.

Član 72.

Za poslanika u Narodnoj Skupštini može biti izabran samo onaj, koji ima biračko pravo, bez obzira je li uveden u birački spisak. Od svakog se poslanika traže ovi uslovi: 1) da je državljanin po rođenju ili prirođenju Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Prirođeni državljanin, ako nije narodnosti srpsko-hrvatsko-slovenačke, mora biti nastanjen najmanje deset godina, računajući od dana prirođenja; 2) da je navršio 30 godina; i 3) da govori i piše narodnim jezikom.

Narodni poslanici ne mogu biti u isto vreme državni liferanti ili državni preduzimači.

Član 73.

Policijski, finansijski i šumarski činovnici, kao i činovnici Agrarne Reforme, ne mogu se kandidovati, osim ako su to prestali biti godinu dana pre raspisa izbora.

Ostali činovnici, koji vrše javnu vlast, ne mogu se kandidovati u izbornom okrugu svoje teritorijalne nadležnosti.

Činovnici koji budu izabrani za narodne poslanike, stavljaju se na raspoloženje za vreme trajanja mandata.

Ministri, aktivni i na raspoloženju, i profesori Univerziteta, mogu se kandidovati, i ako budu izabrani, zadržavaju svoj položaj.

Član 74.

Svaki narodni poslanik predstavlja ceo narod a ne samo one, koji su ga izabrali.

Birači ne mogu davati, ni narodni poslanici primati, zapovedna i obavezna uputstva.

Svi narodni poslanici polažu zakletvu, da će Ustav verno čuvati.

Član 75.

Narodna Skupština sastaje se u prestonici Beogradu u redovan saziv svake godine 20. oktobra, ako pre toga nije Kraljevim ukazom sazvana u vanredan saziv.

Ako je u slučaju rata prestonica izmeštena, Narodna Skupština sastaje se u mestu privremene prestonice.

Redovan saziv ne može se zaključiti dok ne bude rešen državni budžet.

Za vreme rata Narodna Skupština je stalno na okupu, osim ako sama drukčije ne odluči.

Član 76.

Narodna Skupština pregleda sama punomoćstva svojih članova i odlučuje o njima.

Narodna Skupština propisuje sebi poslovnik.

Član 77.

Narodna Skupština bira za svaki saziv iz svoje sredine svoje časništvo.

Član 78.

Zakonske predloge podnose, po ovlašćenju Kraljevom, Ministarski Savet ili pojedini ministri.

Pravo podnošenja zakonskih predloga pripada svakom članu Narodne Skupštine.

Član 79.

Kralj zaključuje ugovore sa tuđim državama, ali je za potvrdu tih ugovora potrebno prethodno odobrenje Narodne Skupštine. Za potvrdu čisto političkih sporazuma, ako nisu protivni Ustavu i zakonima, nije potrebno prethodno odobrenje Narodne Skupštine.

Ugovor, da tuđa vojska posedne zemljište Kraljevine ili da pređe preko njega, ne vredi bez prethodnog odobrenja Narodne Skupštine.

Narodna Skupština može, kad to iziskuje državna potreba, odlukom unapred ovlastiti Ministarski Savet, da izda mere za neodložnu primenu predloženog ugovora.

Državna teritorija ne može se otuđiti ili razmeniti bez odobrenja Narodne Skupštine.

Član 80.

Zakone proglašuje Kralj ukazom koji sadrži i sam zakon rešen od Narodne Skupštine. Ukaz premapotpisuju svi Ministri. Ministar Pravde stavlja na nj državni pečat i stara se o obnarodovanju zakona u „Službenim Novinama".

Zakon dobija obaveznu snagu 15 dana po obnarodovanju u „Službenim Novinama", ako sam zakon drukčije ne odredi. Dan obnarodovanja u „Službenim Novinama" računa se.

Član 81.

Narodna Skupština ima pravo ankete kao i istrage u izbornom i čisto administrativnim pitanjima.

Član 82.

Svaki član Narodne Skupštine ima pravo upravljati ministrima pitanja i interpelacije. Ministri su dušni dati na njih odgovor u toku istoga saziva u roku koji odredi poslovnik.

Član 83.

Narodna Skupština opšti neposredno samo sa ministrima.

Član 84.

U Narodnoj Skupštini imaju pravo da govore samo njeni članovi, članovi vlade i vladini poverenici.

Član 85.

Narodna Skupština može punovažno rešavati, ako je na sednici prisutna jedna trećina svih poslanika.

Za punovažno rešenje potrebna je većina glasova prisutnih poslanika. U slučaju ravne podele glasova, predlog o kome je glasano, smatra se da je odbačen.

Član 86.

Nijedan zakonski predlog ne može se pretresati u Narodnoj Skupštini dokle prethodno ne prođe kroz nadležni odbor.

Glasanje u Narodnoj Skupštini biva javno; samo se izbori vrše tajnim glasanjem. Glas se može dati samo lično.

O svakom zakonskom predlogu mora se glasati dva puta u istom sazivu Narodne Skupštine, pre nego što se on konačno usvoji.

Član 87.

Niko i nikad ne može uzeti poslanika na odgovor za glas koji je dao kao član Narodne Skupštine.

Za sve izjave i postupke pri vršenju mandata bilo u sednicama Narodne Skupštine ili u odborima, ili u osobitom izaslanstvu ili u osobitoj dužnosti po odredbi Skupštine, poslanici odgovaraju samo Narodnoj Skupštini, po odredbama poslovnika.

Član 88.

Bez ovlašćenja Narodne Skupštine njezini članovi ne mogu se za krivice bilo kakve vrste uzimati na odgovor, niti u ma kojem slučaju i od ma koje vlasti lišiti slobode dok traje njihovi mandat, osim kad se

zateku na samom delu zločina ili prestupa. Ali se u tome poslednjem slučaju Narodna Skupština, ako je na okupu, odmah izveštava, i ona daje ili odriče ovlašćenje da se nadležni postupak produži za vreme saziva.

Imunitetsko pravo poslanika nastaje danom izbora.

Ako ko postane poslanik pre nego što je nad njim po kakvoj krivici izrečena izvršna presuda, vlast koja vrši izviđanje i istragu izvestiće o tome Naronu Skupštinu, koja daje ili odriče ovlašćenje za produženje postupka.

Član Narodne Skupštine može se uzimati na odgovor samo radi onoga dela, za koje je izdan.

Član 89.

Narodnoj Skupštini pripada isključivo pravo da u svojoj sredini održava red preko svoga predsednika. Nikakva oružana sila ne može se postaviti u zgradi Narodne Skupštine, niti u njezinom dvorištu, bez odobrenja Predsednika Narodne Skupštine. Isto tako bez njegovog odobrenja ne mogu nikakvi državni organi činiti u Narodnoj Skupštini akte vlasti.

Niko oružan ne sme ući u zgradu Narodne Skupštine, osim lica koja po propisu nose oružje a nalaze se na službi kod Narodne Skupštine.

ODELJAK VIII.

Upravna vlast.

Član 90.

Svi ministri čine Ministarski Savet koji stoji neposredno pod Kraljem. Krall imenuje Predsednika i članove Ministarskog Saveta. Ministri se nalaze na čelu pojedinih grana državne uprave.

Ministar može biti i bez portfelja.

Pri ministarstvima mogu se, prema ukazanoj potrebi, ustanoviti državni podsekretarijat za jedan određeni deo poslova iz te grane državne uprave. Državni podsekretari kad su uzeti iz Parlamenta, ne gube svoj mandat.

Ministri imenuju niže državne činovnike po odredbama zakona.

Ministri polažu pre stupanja na dužnost zakletvu na Ustav i vernost Kralju.

Član 91.

Ministri su odgovorni Kralju i Narodnoj Skupšini.

Kralj i Narodna Skupština mogu optužiti ministre za povredu Ustava i zemaljskih zakona učinjenu u službenoj dužnosti. Za štete koje ministri učine nezakonitim vršenjem službe, odgovara država.

Član 92.

Ministar može biti optužen kako za vreme trajanja svoje službe tako i za pet godina posle odstupanja.

Predlog da se ministar optuži mora se učiniti pismeno i mora sadržavati tačke optuženja.

Kad ministra optuži Narodna Skupština, odluka o stavljanju ministra pod sud ima se doneti večinom od dve trećine glasova prisutnih članova.

Član 93.

Ministrima sudi Državni Sud. Državni Sud čine: šest državnih savetnika i šest kasacionih sudija, koje svako od ovih tela bira kockom u svojoj plenarnoj sednici. Predsednik Kasacionog Suda je predsednik Državnog Suda.

Za ona dela koja nisu predviđena kaznenim zakonikom, kazna će se odrediti zakonom o ministarskoj odgovornosti.

Bliže odredbe o ministarskoj odgovornosti sadrži poseban zakon.

Član 94.

Upravna vlast može izdavati uredbe potrebne za primenu zakona.

Upravna vlast može uredbama sa zekonskom snagom, uređivati odnose samo na osnovu zakonskog ovlašćenja koje se daje posebno za svaki slučaj.

Uredbe ne smeju protivurečiti Ustavu ni zakonu radi čije primene su izdate. One ne mogu biti u suprotnosti sa zakonskim ovlašćenjem na osnovu koga su propisane.

Narodna Skupština može uredbe, izdate na osnovu zakonskog ovlašćenja, rezolucijom staviti van snage u celini ili delimice.

Uredbe se imaju obnarodovati i u njima mora biti svaki put označen zakon, na osnovu koga se izdaju.

Član 95.

Uprava u Kraljevini vrši se po oblastima, okruzima, srezovima i opštinama.

Podela na oblasti vrši se zakonom prema prirodnim, socialnim i ekonomskim prilikama. Jedna oblast može imati najviše 800.000 stanovnika.

Dve ili više manjih oblasti mogu se spojiti u jednu veću. Konačnu odluku o tome donose oblasne skupštine dotičnih oblasti. No i takva oblast ne može imati više od 800.000 stanovnika.

Na čelu svake oblasti nalazi se veliki župan koga postavlja Kralj i koji upravlja preko državnih organa poslovima državne uprave i oblasti.

Član 96.

Za poslove mesnog: opštinskog, sreskog i oblasnog značaja ustanovljava se mesna: opštinska, sreska i oblasna samouprava uređena na načelu rzbornom.

O upravi i samoupravi gradova doneće se naročiti zakon.

O samoupravnim poslovima staraju se posebni samoupravni organi, prema odredbama zakona.

U krug rada samoupravnih oblasnih uprava spadaju ovi poslovi:

1) oblasne finansije: a) utvrđivanje oblasnog budžeta, b) raspolaganje oblasnim dažbinama, koje se na osnovu zakona daju oblastima za pokriće oblasnih rashoda;

2) oblasni javni radovi kao i građevinski propisi;

3) staranje o unapređenju oblasnih privrednih interesa: ratarstva, stočarstva, vinogradarstva, voćarstva, šumarstva, rečnog i jezerskog ribarstva, lova, kao i o tehničkim poloprivrednim poboljšanjima;

4) uprava oblasnim imanjima;

5) briga o narodnom zdravlju u oblasti kao i o svima ustanovama, kojima se unapređuje zdravstveno stanje u oblasti;

6) briga o socialnim zadacima u oblasti;

7) oblasne humane ustanove;

8) oblasne saobraćajne ustanove;

9) sarađivanje na unapređivanju prosvete u oblasti;

10) sarađivanje na stručnom obrazovanju u oblasti;

11) zavođenje i održavanje ustanova za štednju, uzajamno pomaganje i osiguranje;

12) davanje mišljenja na zahtev vlade, po zakonskim predlozima koji se tiču oblasti kao i u opšte o svima drugim predmetima, za koje vlada traži njihovo mišljenje.

I drugi poslovi mogu biti zakonom povereni oblasnim samoupravama.

Ako pojedine pobrojane poslove ne bi oblast mogla izvesti svojim sredstvima, država će na zahtev oblasne skupštine, a po odluci Narodne Skupštine, dati potrebna sredstva, ili će izvršenje tih poslova sama preduzeti.

Član 97.

Samoupravne jedinice imaju svoj godišnji budžet.

Gazdovanje samoupravnih jedinica stoji pod nadzorom Ministra Finansija i Glavne Kontrole i urediće se naročitim zakonom.

Član 98.

Organi oblasne uprave su oblasna skupština i oblasni odbor.

Oblasna i sreska skupština biraju sebi predsednika, koji predsedava njihovim sednicama; one biraju i oblasni i sreski odbor.

Zakonom se mogu, po izuzetku, predvideti zajednička nadleštva za iste struke državnog i samoupravnog delokruga u oblasti.

Veliki župan je vrhovni starešina opšte državne administracije u oblasti, u koliko po zakonu ne postoje za naročite poslove državne uprave posebna nadleštva za jednu ili više oblasti.

Zakon određuje koje državne poslove rešava veliki župan po savetovanju sa oblasnim odborom.

Bliže odredbe o uređenju i nadležnosti samoupravnih tela (opština, srezova i oblasti) doneće se naročitim zakonom.

Član 99.

Oblasna skupština ima pravo izdavati oblasne uredbe o svima pitanjima iz svoje nadležnosti. Oblasne uredbe proglašuje oblasni veliki župan.

Oblasni veliki župan će zadržati od proglašenja uredbu za koju nalazi da nije osnovana na Ustavu i zakonima. U tome slučaju on šalje takvu uredbu sa svojim mišljenjem Državnom Savetu na odluku i o tome izveštava nadležnog Ministra. Ako Državni Savet nađe, da Uredba nije osnovana na Ustavu ili kome zakonu, ona se neće proglasiti ni obnarodovati. Državni Savet je dužan da donese u roku od dva meseca svoje rešenje. Ako Državni Savet ne donese rešenje u tome roku, odluka postaje izvršna.

Član 100.

Oblasni odbor propisuje pravilnik i uputstva radi izvršenja oblasnih uredaba.

Član 101.

Državna upravna vlast vrši nadzor nad poslovima samoupravnih vlasti preko oblasnog velikog župana i posebnih stručnih organa. Oblasni veliki župan ima pravo da zadrži od izvršenja svaku odluku samoupravnih organa, koja ne bi bila zasnovana na Ustavu, zakonima ili oblasnim uredbama. Protiv rešenja velikog župana može se izjaviti žalba Državnom

Savetu, u zakenom roku. Ako Državni Savet ne donese rešenje najdalje u roku od mesec dana od dana prijema, odluka postaje izvršna.

Član 102.

Za sporove upravne prirode ustanovljavaju se upravni sudovi. Zakon će odrediti njihova sedišta, nadležnost i organizaciju.

Član 103.

Državni Savet je vrhovni upravni sud. Članove Državnog Saveta postavlja Kralj na predlog Predsednika Ministarskog Saveta, i to na ovaj način: polovinu članova imenuje Kralj od dvostrukog broja članova koje predlaže Narodna Skupština, a drugu polovinu bira Narodna Skupština od dvostrukog broja koje predlaže Kralj. Popunjavanje upražnjenih mesta državnih savetnika odrediće se naročitim zakonom koji može od gornjeg principa i odstupiti.

Za članove Državnog Saveta mogu se postaviti samo oni viši činovnici ili javni radnici, koji imaju fakultetsku spremu i desetogodišnju državnu službu ili javan rad.

Najmanje dve trećine državnih savetnika moraju imati diplomu o svršenom pravnom fakultetu.

Članovi Državnog Saveta mogu biti uklonjeni sa svojih mesta, prevedeni u druga zvanja državne službe i u penziju stavljeni samo na osnovu sudske presude. Ali kad navrše 70 godina života, ili kad tako obole da ne mogu vršiti svoju dnžnost, moraju se staviti u penziju.

Državni Savet ima ove dužnosti:

1) kao najviši upravni sud on rešava o sporovima upravne prirode. Sporovi zasnovani žalbama protiv ukaza i ministarskih rešenja rešavaju se kod Državnog Saveta u prvom i poslednjem stepenu;

2) kao upravni organ vrhovne državne uprave on rešava o aktima upravne prirode za koje je potrebno njegovo odobrenje po naročitim zakonima;

3) on vrši nadzornu vlast nad samoupravnim jedinicama po odredbama zakona.

4) on rešava sukobe o nadležnosti između državnih upravnih vlasti kao i sukobe o nadležnosti između državnih i samoupravnih vlasti;

5) on rešava i o drugim pitanjima koja mu zakonom budu stavljena u nadležnost.

Bliže odredbe o sastavu, nadležnosti i postupku kod Državnog Saveta propisaće se naročitim zakonom.

Član 104.

Državna se nadleštva ustanovljavaju prema propisima zakona.

Član 105.

Zakonom će se propisati kako se imenuju činovnici.

Član 106.

Zvanja državne službe, prava i dužnosti, plate i penzije državnih činovnika po svim strukama utvrđuju se zakonom o činovnicima.

Član 107.

Državni službenici su organi državne celine i dužni su da rade u opštem interesu.

Upotrebljavanje vlasti i položaja državnih službenika u partiske svrhe, kao i ut canje starešina na državne službenike u tome cilju, kazniće se po zakonu.

Član 108.

Činovnik kome bude zakonom obezbeđena stalnost, ne može biti protiv svoje volje otpušten bez presude redovnog krivičnog ili disciplinskog suda.

ODELJAK IX.

Sudska vlast.

Član 109.

Sudovi su nezavisni. U izricanju pravde oni ne stoje ni pod kakvom vlašću no sude po zakonima.

Sudovi i sudske nadležnosti mogu se ustanoviti samo zakonom. Ali ni u kom slučaju ne mogu se ustanoviti izvanredni sudovi ili komisije za izviđanje. U porodičnim i naslednim poslovima Muslimana sude državne šerijatske sudije.

Član 110.

Za celu Kraljevinu postoji samo jedan Kasacioni Sud, sa sedištem u Zagrebu.

Kasacioni Sud je nadležan i za rešavanje sukoba o nadležnosti između upravne, građanske ili vojne vlasti, i sudske vlasti. Isto tako on je nadležan i za sukobe o nadležnosti između upravnih i redovnih sudova.

Član 111.

Postavljanje kasacionih i apelacionih sudija i predsednika prvostepenih sudova vrši se Kraljevim ukazom na predlog Ministra Pravde, između broja kandidata koje bira izborno telo čiji će se sastav bliže zakonom odrediti.

Član 112.

Sudije svih sudova su stalni. Sudija ne može biti lišen svojega zvanja niti ma iz kojeg uzroka uklonjen sa dužnosti, protiv svoje volje, bez presude redovnih sudova ili disciplinarne presude Kasacionog Suda. Sudija ne može biti tužen za svoj sudski rad bez odobrenja nadležnog Apelacionog Suda. Za članove viših sudova ovo odobrenje daje Kasacioni Sud.

Sudija ne može, ma i privremeno, biti upućen na drugu plaćenu ili neplaćenu javnu službu, bez svoga pristanka i odobrenja Kasacionog Suda.

Sudija može biti premešten samo po svom pristanku.

Sudija može biti u službi do navršetka 65. godine svoga života, a predsednici Kasacionog i Apelacionog Suda do navršetka 70. godine. Pre toga roka sudija se može staviti u penziju samo po pismenoj molbi ili kad telesno iliduševno tako oslabi

da ne može vršiti svoju dužnost. Odluku o pensionisanju u ovom poslednjem slučaju donosi Kasacioni Sud.

ODELJAK X.

Državno gazdinstvo.

Član 113.

Svake godine Narodna Skupština odobrava državni budžet koji vredi samo za godinu dana.

Budžet se mora podneti Narodnoj Skupštini najdalje za mesec dana od dana njenog sastanka. Jednovremeno sa budžetom podnosi se Narodnoj Skupštini na uviđaj i odobrenje, i završni račun poslednje istekle računske godine.

Narodna Skupština ne može predložene partije uvećavati a može ih smanjivati i izostaviti.

Budžet se odobrava po partijama.

Način sastava i izvršenja budžeta propisaće se zakonom.

Ušteda jedne budžetske partije, ili budžetske godine, ne može se utrošiti na podmirenje potreba druge partije ili godine, bez odobrenja Narodne Skupštine.

Član 114.

Dok ne odobri podneseni joj budžet, Narodna Skupština može odobravati dvanaestine za jedan ili više meseci. Ako je Narodna Skupština raspuštena pre nego što je budžet rešen, dudžet istekle računske godine produžuje se ukazom najduže za četiri meseca.

Član 115.

Državni porezi, i opšte državne dažbine ustanovljavaju se samo zakonom.

O državnim zajmovima rešava Narodna Skupština. Vlada je dužna da Narodnoj Skupštini podnese Glavnom Kontrolom overeni tačan izveštaj: da li su ugovori o zajmovima zaključeni i izvršeni u smislu zakona.

Član 116.

Poreska obaveza je opšta, i sve su državne dažbine jednake za celu zemlju.

Poreza se plaća po poreskoj snazi i progresivno.

Kralj i naslednik Prestola plaćaju državni porez na privatno imanje.

Nikakva pomoć stalna ni privremena, nikakav poklon ni nagrada, ne mogu se dati iz državne blagajnice, ako nisu osnovani na zakonu.

Član 117.

Državnom imovinom upravlja Ministar Finansija u koliko to zakoni drukčije ne narede.

O načinu otuđenja državnih dobara doneće se naročiti zakon.

Pravo monopola pripada državi.

Rude, lekovite vode i vrela i prirodne snage, svojina su državna.

O davanju rudarskih, industrijskih ili ma kojih drugih povlastica doneće se naročiti zakon.

Član 118.

Za pregled državnih računa i nadziravanje nad izvršenjem državnog i oblasnih budžeta postoji Glavna Kontrola kao vrhovni računski sud,

Predsednika i članove Glavne Kontrole bira Narodna Skupština iz kandidacione liste, koju sastavlja Državni Savet i na kojoj je predloženo dva puta onoliko kandidata koliko je praznih mesta.

Predsednik i polovina članova Glavne Kontrole moraju biti pravnici. Ostali članovi treba da su bili Ministri Finansija ili da imaju 10 godina ukazne službn u finansiskoj struci.

Predsednik i članovi Glavne Kontrole uživaje istu nepokretnost kao i članovi Državnog Saveta.

Bliže odredbe o sastavu, nadležnosti i postupku Glavne Kontrole doneće se posebnim zakonom.

Zakonom će se odrediti u kojima će slučajevima protiv odluke Glavne Kontrole imati mesta žalbi Kasacionom Sudu.

Glavna Kontrola pregleda, ispravlja i likvidira račune opšte administracije i svih računopolagača prema državnoj blagajnici. Ona motri da se ne prekorači nijedan izdatak po budžetu i da se neka suma ne prenosi iz jedne budžetske partije u drugu. Ona završuje račune svih državnih uprava i dužna je prikupljati sve potrebne dokaze i obaveštenja.

Završni državni račun podnosi se Narodnoj Skupštini na rešenje sa primedbama Glavne Kontrole i to najdalje za jednu godinu, računajući od završetka svake računske godine.

ODELJAK XI.

Vojska.

Član 119.

Vojna je obaveza opšta, po odredbama zakona. Ustrojstvo i veličina vojske i mornarice propisuju se zakonom. Formiranje jedinica u zakonom određenom obimu propisuje Kralj uredbom, na predlog Ministra Vojnog i Mornarnice. Koliko će se vojske držati pod zastavom, određuje se svake godine budžetom.

Član 120.

Vojni sudovi su nezavisni. U izricanju pravde oni ne stoje ni pod kakvom vlašću, no sude po zakonima.

Sudije vojno-apelacionog suda su stalni, a stalnost sudija prvostepenih vojnih sudova urediće se zakonom.

Sudija prvostepenog vojnog suda ne može biti tužen za svoj sudski rad bez odobrenja vojno-apelacionog suda, a apelacioni sudija bez odobrenja Kasacionog Suda. Sudija vojno-apelacionog suda može biti premešten samo po svom pristanku i u slučaju unapređenja na viši položaj, a sudija prvostepenog vojnog suda prema odredbama zakona.

Presude vojnih sndova rasmatra u poslednjem stepenu Kasacioni Sud.

Čian 121.

Krivice koje učini građanin u društvu sa vojnikom sudiće građanski sudovi, a za vreme rata vojni sudovi.

Član 122.

Niko po navršetku 20. godine ne može dobiti državnu službu ili u njoj ostati, ako po odredbama vojnoga zakona nije svoj rok odslužio ili od vojne službe oslobođen.

Član 123.

Za održanje unutrašnjeg reda vojska se može upotrebiti samo na zahtev nadležne građanske vlasti.

Član 124.

Strana vojska ne može se uzeti u službu naše države, a ni vojska naše države ne može se staviti u službu neke strane države, bez prethodnog odobrenja Narodne Skupštine.

ODELJAK XII.

Izmene u Ustavu.

Član 125.

O izmenama u Ustavu rešava Narodna Skupština sa Kraljem.

Član 126.

Predlog, da se u Ustavu što izmeni ili dopuni, može učiniti Kralj i Narodna Skupština.

U takvom predlogu moraju se izrekom imenovati sve tačke Ustava, koje bi se imale izmeniti ili dopuniti.

Ako je predlog učinio Kralj, on će se saopštiti Narodnoj Skupštini, pa će se zatim Narodna Skup-

ština odmah raspustiti i sazvati nova najdalje za četiri meseca.

Ako je takav predlog potekao od Narodne Skupštine, o njemu se rešava na način predviđen za rešavanje zakonskih predloga većinom od $^{3}/_{5}$ od ukupnog broja članova.

Kad predlog na taj način bude usvojen, Narodna Skupština će se raspustiti a nova sazvaće se najdalje u roku od 4 meseca od dana kad je predlog usvojen.

I u jednom i u drugom slučaju Narodna Skupština može rešavati samo o onim izmenama i dopunama Ustava, koje sadrži predlog na osnovu kojeg je ona sazvana.

Narodna Skupština donosi odluke većinom od polovine više jedan od ukupnog broja svojih članova.

Član 127.

U slučaju rata ili opšte mobilizacije može Narodna Skupština za celu državnu teritoriju, a za slučaj oružane pobune za pojedini njen deo, naročitim zakonom privremeno obustaviti ova prava građana: pravo udruživanja, zbora i dogovora, slobodu kretanja, nepovrednost stana, pisama i telegrafskih saopštenja. Na isti način može se ograničiti sloboda štampe za slučaj oružane pobune u dotičnom delu države.

ODELJAK XIII.

Prelazna naređenja.

Član 128.

Na prvom sastanku skupštinskom posle proglašenja Ustava, Prestolonaslednik Aleksandar kao namesnik Kralja Petra I, u smislu čl. 58. Ustava polaže zakletvu:

„U ime Njegovog Veličanstva Kralja Petra I, zaklinjem se svemogućim Bogom, da ću Ustav nepovredan držati, da ću po njemu i zakonima vladati, da ću čuvati jedinstvo naroda, nesavisnost države i ce-

linu državne oblasti, i da ću u svima svojim težnjama i delima dobro naroda pred očima imati. Tako mi Gospod Bog pomogao! Amin!"

Član 129.

Nakon toga narodni poslanici položiće u sednici skupštinskoj pred predsednikom Skupštine ovu zakletvu:

„Ja (ime), zakljinjem se svemogućim Bogom i svim što mi je po zakonu najsvetije i na ovom svetu najmilije da ću se u svom poslaničkom radu Ustava pridržavati i da ću dobro Kralja i naroda, i jedinstvo države, po mojoj duši i mojem znanju, uvek pred očima imati".

Član 130.

Privremeni zakoni, uredbe, pravilnici i rešenja Ministarskog Savetai druga akta i odluke sa određenim rokom trajanja, zakonskog značaja, izdani u vremenu od 1. decembra 1918. god. do dana proglašenja ovoga Ustava, važe i dalje kao zakon, dok se ne izmene ili ukinu. U roku od mesec dana od proglašenja Ustava, vlada je dužna sprovesti sve privremene zakone, uredbe, pravilnike i rešenja Ministarskog Saveta i druga akta i odluke sa određenim rokom trajanja zakonskog značaja Zakonodavnom Odboru na pregled. Odbor, podeljen u sekcije prema granama državne uprave, pošto izvrši njihov pregled, najdalje u roku za 5 meseci, rešiće u plenumu, koje ostaju u važnosti bez imena, koje se menjaju a koje se ukidaju. Nepodneti privremeni zakoni, uredbe, pravilnici i rešenja Ministarskog Saveta i druga akta i odluke sa određenim rokom trajanja zakonskog značaja prestaju važiti. Odluke odborske proglasiće se kao zakon. One, o kojima Odbor u ostavljenom roku ne donese nikakvu odluku, važe i dalje u celini, dok se ne zamene redovnim zakonodavnim putem.

Svi privremeni zakoni, uredbe, pravilnici i rešenja Ministarskog Saveta zakonskog značaja koji se tiču: agrarnih odnosa u zemlji, Narodne Banke Srba, Hrvata i Slovenaca, likvidacije moratornog stanja, li-

kvidacije pravnog stanja stvorenog ratom i naknade štete ratom pričinjenje, uredba o zajmu i o ubrzanju rada kod sudova, mogu se menjati samo zakonodavnim putem.

Član 131.

Do donošenja zakona o uređenju ministarstava, o Državnom Savetu, o Glavnoj Kontroli, o poslovnom redu u Državnom Savetu i ministarskoj odgovornosti privremeno se prosiruje važnost dotičnih zakona Kraljevine Srbije na celu državu, sa izmenama i dopunama koje budu izvršene na način predviđen u čl. 133.

Član 132.

Dok se, u smislu čl. 57. ovoga Ustava ne donese novi statut, ostaje u važnosti statut propisan Kraljem 30. avgusta 1909. godine a objavljen u „Srpskim Novinama" 26. februara 1911. godine.

Član 133.

Za izjednačenje zakonodavstva i uprave u zemlji ustanovljava se kraći postupak.

Svi zakonski predlozi, koji imaju za predmet izjednačenje zakonodavstva i uprave, podneseni bilo od vlade ili od pojedinih poslanika, upućuju se preko Predsedništva Skupštine žakonodavnom odboru.

Izveštaj zakonodavnog odbora sa predlogom koji je odbor usvojio šalje se Narodnoj Skupštini na rešavanje. O ovim zakonskim predlozima Skupština rešava poimeničnim glasanjem jedanput i u celini, prima li ih ili odbacuje. Pre glasanja može po jedan predstavnik svake parlamentarne grupe dati kratku izjavu.

Ovakav kraći postupak za izjednačenje zakonodavstva i uprave u zemlji može se primeniti za 5 godina od dana stupanja na snagu Ustava, ali se taj rok može zakonom i produžiti.

Dok traje Ustavotvorna Skupština kao Zakonodavna Skupština, Ustavni Odbor vršiće dužnost ovoga Zakonodavnog Odbora.

Član 134.

Po stupanju na snagu ovoga Ustava ostaju privremeno sadašnje pokrajinske uprave, svaka na čelu sa pokrajinskim namosnikom, koga imenuj · Kralj na predlog Ministra Unutrašnjih Dela. Pokrajinski namesnik vrši pokrajinsku upravu preko šefova odeljenja pod neposrednim nadžorom Ministra Unutrašnjih Dela, a kao organ nadležnih ministara, na osnovu dosadanjih zakona i uredaba (naredaba).

Zakoni doneseni posle stupanja na snagu ovoga Ustava ne mogu dodeliti pokrajinskim upravama nove dužnosti.

O postupnom prenošenju poslova pokrajinskih uprava na pojedina ministarstva i pojedine oblasti po odredbama donesenim na način predviđen u čl. 135. odlučivaće Ministarski Savet po saslušanju dotičnog pokrajinskog namesnika.

Dok budu trajale pokrajinske uprave, odelenja pojedinih ministarstava u pokrajinama dužna su da za svoje predloge opšteg karaktera ili koji se odnose na službeno osoblje, zatraže mišljenje pokrajinskog namesuika pre ministarskog rešenja.

Stranke imaju pravo žalbe Državnom Savetu o administrativnim sporovima, u kojima odlučuje privremena pokrajinska uprava kao prva i poslednja molba. Saobrazno ovoj dužnosti spremiće se u Državnom Savetu šta je potrebno. Administrativni je spor samo između privatnog ili pravnog lica s jedne i upravne vlasti s druge strane; a postoji onde, gde je naredbom ili rešenjem upravne vlasti pravo privatnog ili pravnog lica povređeno protivu zakonskih naređenja. Po tome nije spor onde, gde je zakonom ostavljeno privremenoj pokrajinskoj upravi ili administrativnoj vlasti, kako da postupi, oceni ili reši stvar.

Član 135.

Predlog zakona o podli zemlje na oblasti i o uređenju oblasti (čl. 95. i 96.) kao i o prenosu dosadanje pokrajinske nadležnosti na ministartsva i oblasne uprave (čl. 134.), vlada je dužna u roku od 4

meseca podneti Narodnoj Skupštini na rešenje. Ako Narodna Skupština ne bi ove zakone u roku od tri meseca rešila imaju se isti doneti po propisima čl. 133. o izjednačenju zakonodavstva i uprave u zemlji; a u koliko ni po tom kraćem postupku ne bi ovi zakoni bili doneseni u daljem roku, od dva meseca, imade se narediti Kraljevskom uredbom u roku od mesec dana podela zemlje zajedno sa razgraničenjem pokrajinske uprave u smislu čl. 95. i 96. Ustava. Ta se uredba može menjati samo zakonodavnim putem. Ako se podela zemlje nebi vršila ni po prvom ni po drugom stavu ovoga člana, nego po trećem, onda se imaju osnovati u Hrvatskoj i Slavoniji četiri oblasti.

Isto tako, ako se podela zemlje vrši uredbom, po ovom članu, Crna Gora iz 1913. godine za kotarom Bokokotorskim a bez okruga pljevaljskog i bjelopoljskog važiće kao oblast i vršiće funkciju oblasti po ovome Ustavu.

Zakonom o razgraničenju oblasti, Bosna i Hercegovina će se razdeliti u oblasti u svojim sadanjim granicama. Dok se to zakonom ne uredi, okruzi u Bosni i Hercegovini važe kao oblasti. Spajanje tih oblasti vrši se odlukom oblasnih skupština dotičnih oblasti donetom većinom od $^{2}/_{3}$ glasova u granicama određenim 3. stavom čl. 95. Ustava. Pojedine opštine ili srezovi mogu se iz svojih oblasti izlučiti i pripojiti drugoj oblasti u sadanjim granicama Bosne i Hercegovine ili izvan njih, ako na to pristanu njihova samoupravna predstavništva odlukom od $^{3}/_{5}$ glasova i tu odluku odobri Naodna Skupština.

Okruzi (županije, okružja) ostaju kao jedinice državne uprave dok se ne ukinu zakonom. Nihov krug rapa regulisaće zakon.

Likvidacija samouprave okruga provešće se u korist oblasti i srezova čim budu organizovane oblasti.

Član 136.

Do novog zakona o činovnicima, predviđenog u čl. 106. Ustava, važe sadašnji zakoni o dužnostima i pravima činovnika. Novi zakon ima sadržavati pre-

lazna naređenja u cilju revizije i rasporeda upravnog činovništva i biti donet najdalje u roku od dve godine od stupanja na snagu ovog Ustava, do kada će se izvršiti i revizija činovništva.

Član 137.

Predsednici sudova i svi sudije kojima je Ustavom ili zakonom ujemčena stalnost, zadržavaju se i dalje na svojim položajima i dužnostima u sudu. U ostalim krajevima osim pređašnje Kraljevine Srbije stalnost za pojedine sudije može biti obustavljena u roku za godinu dana po donošenju ovoga Ustava. U tome roku Ministar Pravde obrazovaće komisije iz sudija viših sudova za ove krajeve, s kojima će dogovorno utvrditi za koje sudije poimenično neće važiti ova stalnost.

Potrebna popunjavanja upražnjenih predsedničkih i sudijskih mesta vršiće se po zakonima, koji sada postoje.

Sudije, koji su postavjleni ili budu postavljeni po zakonu o privremenom popunjavanju činovničkih mesta za vreme rata ili po drugom kom zakonu ili uredbi privremeno, dužni su u roku od jedne i po godine po stupanju na snagu ovoga Ustava položiti sudiski ispit. Koji od njih to ne učini u određenom noku, razrešiće se odmah od sudijske dužnosti.

Kasacioni Sud u Beogradu, Sto Sedmorice u Zagrebu, Vrhovni Sud u Sarajevu, Veliki Sud u Podgorici i Odeljenje Kasacionog Suda u Novom Sadu, radiće do novog uređenja jednog Kasacionog Suda za celu zemlju po dosadašnjem i smatraće se kao odeljenje Kasacionog Suda.

Član 138.

Može se zabraniti izlaženje, odnosno rasturanje novina i štampanih spisa, koji izazivaju: mržnju protivu države kao celine, verski ili plemenski razdor, a tako isto i kad posredno pozivaju građane da silom menjaju Ustav ili zemaljske zakone, samo ako se iz

napisa očevidno vidi, da se njime ide na tako pozivanje građana. Propis čl. 13. stav 3. o izvršenju zabrane važi i ovde. Kada prestane naročita potreba ovi se propisi mogu ukinuti zakonom.

Član 139.

Dok se ne donese zakon o povlasticama u smislu čl. 117. Ustava sve povlastice izdate od dana proglašenja Ustava, imaju se revidirati na način predviđen u čl. 133. Ustava. Kod povlastica za seču državnih šuma revizijom utvrđene cene (takse) imaće povratnu važnost od 1. decembra 1918. god.

Član 140.

Kad ovaj Ustav stupi na snagu Ustavotvorna Skupština izabrana 28. novembra 1920. god. pretvara se u običnu Zakonodavnu Skupštinu, sa rokom trajanja predviđenim izbornim zakonom za Ustavotvornu Skupštinu.

Član 141.

Dok se na osnovu ovoga Ustava ne donese nov zakon o izborima narodnih poslanika, važiće zakon na osnovu koga su izvršeni izbori na dan 28. novembra 1920. god. s izmenama kojima će se dovesti u saglasnost s ovim Ustavom. Te će izmene izvršiti na način predviđen po čl. 133. ovoga Ustava i važiće kad dobiju Kraljevu sankciju.

Odbor može učiniti i potrebne izmene u rokovima, koje taj zakon predviđa a sem toga je ovlšćen da propiše i način, na koji će se izvršiti podela mandata na pojedine kandidatske liste prema broju glasova.

ODELJAK XIV.
Zaključne odredbe.

Član 142.

Ovaj Ustav sa prelaznim naređenjima stupa u život kad ga Kralj potpiše a obaveznu snagu dobija, kad se obnaroduje u „Službenim Novinama“. Od toga

dana prestaju važiti svi pravni propisi koji bi bili njemu potivni.

O izvršenju ovoga Ustava staraće se Predsednik Minisarskog Saveta i svi ministri.

Preporučujemo Našem Ministru Pripreme za Ustavotvornu Skupštinu i Izjednačenje Zakona da ovaj Ustav obnaroduje, a svima ministrima da se o izvršenju njegovom staraju, vlastima, pak, zapovedamo, da po njemu postupaju a svima i svakome da mu se pokoravaju.

28. juna 1921. god.
u Beogradu.

ALEKSANDAR, s. r.

Ministar Pripreme za Ustavotvornu
Skupštinu i Izjednačenje Zakona,
Marko Trifković, s. r.

Video i stavio Državni Pečat,
Čuvar Državnog Pečata,
Ministar Pravde,
M. S. Djuričić, s. r.

Predsednik Ministarskog Saveta,
Ministar Inostranih Dela,
Nik. P. Pašić, s. r.

Ministar Pripreme sa Ustavotvornu
Skupštinu i Izjednačenje Zakona,
Marko Trifković, s. r.

Ministar Unutrašnjih Dela,
M. Drašković, s. r.

Ministar Gradjevina,
J. P. Jovanović, s. r.

Ministar Prosvete,
Sv. Pribićević, s. r.

Ministar Pravde,
M. S. Djuričić, s. r.

Ministar Saobraćaja,
D-r Vel. Janković,

Ministar Trgovine i Industrije,
D-r M. Spaho, s. r.

Ministar Šuma i Ruda,
D-r H. Krizman, s. r.

Ministar Vojni i Mornarice,
Počasni Adjutant Nj. V. Kralja,
Djeneral,
Stevan S. Hadžić, s. r.

Ministar Pošta i Telegrafa,
D-r Slavko Miletić, s. r.

Ministar za Socijalnu Politiku,
D-r Kukovec, s. r.

Ministar za Agrarnu Reformu,
Nik. P. Uzunović, s. r.

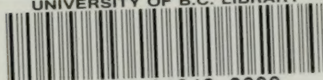
Ministar Vera,
D-r Mil. N. Jovanović, s. r.

Ministar Finansija,
D-r Kosta Kumanudi, s. r.

Ministar Narodnog Zdravlja,
D-r H. Karamehmedović, s. r.

Ministar Poljoprivrede i Voda,
I. Pucelj, s. r.

CENA 5·— DINARA.

UNIVERSITY OF B.C. LIBRARY
3 9424 01243 2099

